

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת מירב בן ארי

פ/5772/25

הצעת חוק שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, התשפ"ה-2025

- מטרה
1. מטרתו של חוק זה הן לאפשר למי שמעוניין למסור הנחיות לעניין שימוש בזרע לשם הולדה לאחר פטירה וכן להסדיר את השימוש בזרעו של אדם שנפטר עד תום תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) או עד תום הפעולות הצבאיות המשמעותיות, לפי המאוחר, לשם הולדה לאחר פטירתו.
- טופס הנחיות לעניין שימוש בזרע לשם הולדה לאחר פטירה
2. (א) אדם שמלאו לו 18 שנים רשאי לתת הנחיות לעניין אפשרות השימוש בזרע אחרי פטירתו לשם הולדה, ורשאי הוא לשם כך, לתת הנחיות בטופס שבתוספת; ניתנו הנחיות כאמור, יראו בהן כמבטאות את רצונו.
- (ב) הטופס שבתוספת יפורסם באתרי האינטרנט של משרד הבריאות, משרד הרווחה והביטחון החברתי, משרד המשפטים וצבא הגנה לישראל; שר המשפטים, בהתייעצות עם שר הבריאות, רשאי, בצו, לשנות את הטופס שבתוספת.
- שימוש בזרע של אדם שנפטר – הוראת שעה
3. נפטר אדם ביום הקובע או לפניו והפקיד זרע לפני מותו או שניטל ממנו זרע לאחר מותו, והנפטר לא הותיר אחריו ילדים ולא הותיר אחריו בת זוג או שבת הזוג שהותיר אחריו אינה בחיים או שבת זוגו אינה מעוניינת לעשות שימוש בזרעו, רשאי כל אחד מהוריו לפנות לבית המשפט בבקשה לעשות שימוש בזרע להפרייתה של אם עתידית שההורה התקשר עימה בהסכם בכתב כדי שתלד ילד מזרעו של הנפטר שהיא תהיה אימו, ובלבד שבית המשפט השתכנע כי הנפטר לא התנגד לכך, ולעניין זה ישקול בית המשפט גם את העובדה שהנפטר הלך לעולמו טרם חקיקת סעיף 2; בחוק זה, "היום הקובע" – המאוחר מבין אלה:

(1) תום תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף כהגדרתו בחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951¹, מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023);

(2) תום הפעולות הצבאיות המשמעותיות שעליהן החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי לפי סעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה², והודיעה לגביהן לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ביום כ"ג בתשרי התשפ"ד (8 באוקטובר 2023).

שמירת דינים 4. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מאפשרות שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה על ידי בת הזוג של הנפטר.

תוספת

(סעיף 2)

הנחיות לעניין שימוש בזרע

במקום שבו ניתנת אפשרות בחירה [] סמן את בחירתך

[] התנגדות לשימוש בזרע לאחר הפטירה:

בחירה א' –
התנגדות

אני הח"מ _____ מספר זהות _____ מודיע בזה
כי אני מתנגד לשימוש בזרעי לשם הולדה לאחר מותי;

[] הבעת רצון לעניין שימוש בזרע לשם הולדה לאחר הפטירה

בחירה ב' – הבעת
רצון

הנחיות אלה מאפשרות לך להביע את רצונך לעניין שימוש לאחר פטירתך בזרעך, לשם הולדת ילד.

מי שתהיה בת זוגך בעת הפטירה (אשתך או בת זוגך הקבועה) תוכל לעשות שימוש בזרע לשם הולדה אחרי מותך אף אם לא תיתן הנחייה מפורשת לכך בטופס זה ואף אם יהיו לך ילדים בעת הפטירה.
ילד שיוולד משימוש בזרעך יירשם במרשם האוכלוסין כילדך והוא יישא לפחות את שם המשפחה שלך.

[] אני הח"מ _____ מספר זהות _____ נותן בזה
הנחיות בנושא שימוש בזרעי לאחר מותי:

¹ ס"ח התשי"א, עמ' 72.
² ס"ח התשס"א, עמ' 158.

אני רוצה שייעשה בזרע שימוש לאחר מותי, לשם הולדת ילד, על ידי –

[] בת זוגי (שם בת הזוג: _____ ת.ז. _____ טלפון _____
כתובת דואר/ דואר אלקטרוני _____) או בת הזוג שתהיה לי
במועד פטירתתי, שתהיה אימו של הילד ותגדל אותו.

[] הלהורים שלי / אחד מההורים שלי כמפורט להלן, שיתקשרו בהסכם
עם אישה שתלד את הילד, תהיה אמו של הילד ותגדל אותו [] ואני
מבקש שיוכלו לעשות שימוש כאמור גם אם תהיה לי בת זוג בעת
פטירתתי, ובלבד שהיא אינה מעוניינת לעשות בו שימוש בעצמה:

שם: _____ ת.ז. _____ טלפון _____
כתובת דואר/ דואר אלקטרוני _____ – אם/אב

שם: _____ ת.ז. _____ טלפון _____
כתובת דואר/ דואר אלקטרוני _____ – אם/אב

אישור

אני מאשר כי אני נותן הנחיות אלו מרצוני החופשי ובדעה צלולה לאחר
שהבנתי את משמעות ההנחיות ואת תוצאותיהן

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

אימות חתימה בידי עורך דין

אני הח"מ עורך דין _____ מספר רישיון _____ מאשר כי
ביום _____ הופיע בפני מר _____ שזיהיתי אותו
לפי מספר זהות _____, והוא חתם בפניי על הנחיות אלו
בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעות ההנחיות ותוצאותיהן.

תאריך: _____ שם: _____ מספר רישיון: _____
חתימה וחותמת: _____.

אישור חתימה בפני מנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת או רופא בהם

הריני מאשר כי ביום _____ מר _____ מספר זהות
_____, חתם בפניי על הנחיות אלו בהסכמה חופשית, לאחר
שהסברתי לו את משמעות ההנחיות ותוצאותיהן כפי שמפורטות בטופס זה.

תאריך: _____ שם: _____ תפקיד: _____
חתימה וחותמת: _____.

דברי הסבר

הסוגיה של שימוש בזרע של נפטר לשם הולדת ילד אינה מוסדרת בחקיקה בישראל והדין מתפתח ממקרה למקרה במסגרת פסיקת בתי המשפט.

בשנים האחרונות, ניכרת עלייה משמעותית במספר הבקשות לנטילת זרע לאחר המוות ובמספר ההליכים המשפטיים שבהם התבקש שימוש בזרע שניטל כאמור לשם הולדת ילד.

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל בכ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), ובשל הנסיבות המצערות של חללים רבים, עלה באופן דרמטי מספר הבקשות לנטילת זרע של נפטרים (ברובם חללי צה"ל) וניתן לשער כי מספר הבקשות שיוגשו לערכאות המשפטיות לשימוש בזרע שניטל לאחר המוות יגדל.

מאחר שבוצעו נטילות זרע של חללים רבים במסגרת המלחמה, לבקשת משפחותיהם, לאחר שהוצעה להם האפשרות ליטול את הזרע בסמוך למועד הפטירה, ולשם הסדרת המצב המשפטי ביחס למי שנפטר טרם תחילתו של חוק זה, מוצע לקבוע הוראה ייחודית שתחול רק ביחס למי שנפטר לפני תום תקופת תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף או תום הפעולות הצבאיות המשמעותיות במסגרת מלחמת חרבות ברזל.

כמו כן, על מנת לסייע בהבהרת המצב המשפטי מכאן ולהבא ואילך, מוצע לקבוע בחקיקה טופס הנחיות לעניין שימוש בזרע לשם הולדה לאחר פטירה, שיפורסם לציבור באתרי האינטרנט של משרדי הממשלה הרלוונטיים ושל צבא הגנה לישראל ויאפשר לאדם להביע באופן חד-משמעי את רצונו בסוגיה של שימוש בזרע על ידי הוריו. אין בהסדר המוצע כדי לגרוע מהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.2202 מיום א' בחשוון התשס"ג (27 באוקטובר 2003) שכותרתה "נטילת זרע לאחר המוות ושימוש בו", בכל הנוגע לשימוש בזרע לשם הולדה על ידי בת הזוג.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת אופיר כץ (פ/5744/25). הצעת החוק זהה לפ/5744/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ז' באייר התשפ"ה (05.05.2025)